Kuratorium Oświaty
we Wrocławiu
Wydział Rozwoju Edukacji

DOLNOŚLĄSKIE PORADNIE PSYCHOLOGICZNO – PEDAGOGICZNE

- Pomoc psychologiczno – pedagogiczna,
- kierunki rozwoju,
- polityka oświatowa państwa

Wrocław 2017

PROJEKTY ROZPORZĄDZEŃ MEN ORAZ PROPONOWANE ZMIANY

Projekt z dnia 13 kwietnia 2017 r. - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży.
Powyższy projekt stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 127 ust. 20 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59) – zwanej dalej „ustawą".
W projektowanych regulacjach zaproponowano rezygnację z możliwości organizowania odpowiednio indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego oraz indywidualnego nauczania na terenie przedszkola lub szkoły.

Argumenty: W chwili obecnej indywidualnym nauczaniem obejmuje się nie tylko uczniów napotykających na trudności w funkcjonowaniu szkolnym nie wynikające ze stanu zdrowia, ale również uczniów **sprawiających trudności wychowawcze**, uczniów napotykających na **trudności w uczeniu się wybranych przedmiotów** czy uczniów niepełnosprawnych, których trudności wynikały z **niedostosowania środowiska szkolnego** do potrzeb tych uczniów (np. bariery architektoniczne, brak wykwalifikowanej kadry, niewłaściwe metody kształcenia). Powyżsi uczniowie niepełnosprawni winni być objęci wsparciem w procesie kształcenia i wychowania odpowiednim do zdiagnozowanych potrzeb np. pomocą psychologiczno-pedagogiczną lub kształceniem specjalnym.

Przewidziano przepisy przejściowe w nowym rozporządzeniu utrzymujące prawo do organizowania zajęć indywidualnego nauczania w szkole, jeżeli w orzeczeniu wskazano możliwość indywidualnego nauczania w pomieszczeniu w szkole oraz gdy szkoła dysponuje pomieszczeniem – w przypadku dzieci lub uczniów objętych odpowiednio indywidualnym przygotowaniem przedszkolnym oraz indywidualnym nauczaniem przed dniem **1 września 2017 r.** na podstawie orzeczeń o potrzebie indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego lub orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania.

Proponuje się określenie tygodniowego wymiaru godzin zajęć indywidualnego nauczania realizowanych z uczniem w **klasie VII i VIII szkoły podstawowej – od 10 do 12 godzin**, natomiast w **szkołach ponadpodstawowych – od 12 do 16 godzin**. Proponowana liczba godzin odpowiada liczbie godzin realizowanych z uczniem odpowiednio w gimnazjum lub szkole ponadgimnazjalnej.

PROJEKT Z DNIA 12 KWIETNIA 2017 r. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej

w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno - wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania

W stosunku do obecnie obowiązujących przepisów, w projekcie proponuje się zmiany będące konsekwencją zmian wprowadzonych nowymi ustawami oraz zmiany **uwzględniające niektóre postulaty środowisk działających na rzecz dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnym**i, jak również zmiany o charakterze porządkującym.

1. zrezygnowano ze wskazania, że dzieci i młodzież są przyjmowani do specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego oraz specjalnego ośrodka wychowawczego na okres, na jaki wydano orzeczenie posiadają aktualne orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (§ 33 i 34 projektu)

2. określono pobyt dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym w specjalnym ośrodku wychowawczym - do 24 roku życia wychowankowie niepełnosprawni, do 18 r. ż. Wychowankowie zagrożeni niedostosowaniem społecznym. (§ 35 ust. 2 projektu)

3. rozszerzono zakres zadań zapewnianych przez specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy i specjalny ośrodek wychowawczy- monitorowanie poziomu bezpieczeństwa wszystkich wychowanków (§ 37 ust. 1 pkt 2 projektu)

Ankieta związana z pracami Międzyresortowego Zespołu ds. Opracowania Systemu Orzekania o Niepełnosprawności oraz Niezdolności do Pracy (marzec 2017 r.). Analiza funkcjonowania systemów orzekania.

Analiza systemu metodą SWOT

S (Strengths) – mocne strony – wszystko co stanowi atut, przewagę, zaletę.

Dyrektorzy większości poradni psychologiczno-pedagogicznych jako mocne strony wskazali:

- terminowość realizacji zadań poradni, w tym przeprowadzanie diagnoz i bieżące dokumentowanie działań,
- bardzo dobrze wykształcona kadra specjalistów posiadająca wiele specjalności,
- różnorodność pomocy dydaktycznych i testów do diagnozy,
- rzetelne i szczegółowe przygotowanie diagnoz specjalistycznych,
- różnorodność zalecanych form pomocy,
- znajomość problemów dzieci i młodzieży,
- dyspozycyjność kadry,
- nadzór pedagogiczny Kuratora Oświaty,
- przeprowadzanie diagnoz w poradni i wykorzystywanie wyników tych diagnoz w pracy z dziećmi,
- współpraca ze szkołą/przedszkolem do której/którego uczęszcza dziecko diagnozowanie w poradni,
- niewielka liczba odwołań rodziców od decyzji zespołu orzekającego,
- kontrola orzecznictwa przez Kuratora Oświaty,
- możliwość systematycznego zewnętrznego szkolenia pracowników w zakresie orzecznictwa oraz organizacja szkoleń wewnętrznych,
- prawidłowe powoływanie zespołów orzekających,
- sprawnie działający tryb postępowania orzeczniczego,
- możliwość niezależnej i obiektywnej oceny rzeczywistych potrzeb dziecka.

W (Weaknesses) – słabe strony - wszystko co stanowi słabość, barierę, wadę.

Dyrektorzy większości poradni psychologiczno-pedagogicznych jako słabe strony wskazali:

- niski wymiar zatrudnienia lekarzy i innych specjalistów,
- trudności finansowe poradni,
- przeciążenie specjalistów ilością rozpatrywanych wniosków,
- niewystarczające doposażenie w aktualne nowoczesne narzędzia diagnostyczne,
- brak wyodrębnionego czasu na działalność zespołu,
- wzrastająca liczba dzieci z autyzmem i afazją,
- trudności organizacyjne wynikające z kumulowania się wniosków pod koniec roku szkolnego i na początku nowego,
- niespójne lub nieprecyzyjne zapisy prawne regulujące pracę zespołów orzekających.

O (Opportunities) - szanse – wszystko co stwarza możliwości korzystnej zmiany:

Dyrektorzy większości poradni psychologiczno-pedagogicznych jako szanse wskazali:

- wzrastająca liczba osób chętnie korzystających z form pomocy oferowanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- łatwy dostęp do poradni,
- zmiany w przepisach dotyczących pracy zespołów orzekających,
- systematyczne doposażanie poradni w nowe narzędzia diagnostyczne,
- liczba oraz różnorodność placówek w terenie,
- zwiększająca się liczba partnerów, instytucji, placówek pomocowych,
- realizowanie szeregu działań w ramach współpracy poradni psychologiczno – pedagogicznych ze szkołami, placówkami oświatowymi i instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i jego rodzinie,
- kadra nastawiona na rozwój zawodowy i poszerzanie bazy diagnostycznej,
- doskonalenie zasad współpracy z lekarzami.

T (Threats) – zagrożenia – wszystko co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej:

Dyrektorzy poradni psychologiczno-pedagogicznych jako zagrożenia wskazali:

- w kilku przypadkach wskazano brak szkół specjalnych w rejonie działania poradni,
- niemożność prowadzenia wczesnego wspomagania rozwoju dziecka na terenie poradni z uwagi na złe warunki lokalowe,
- w kilku przypadkach wskazano niską jakość pomocy psychologiczno -pedagogicznej realizowanej w szkołach ogólnodostępnych,
- niedofinansowanie działalności związanej z orzecznictwem,
- zdarzały się przypadki dominującej roli lekarza i treści zaświadczeń lekarskich przy orzekaniu,
- ograniczenia kadrowe, finansowe i organizacyjne na terenie szkół ogólnodostępnych w stosunku do realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniach.

Problemy do rozwiązania systemowego w poszczególnych obszarach:

Dyrektorzy większości poradni psychologiczno - pedagogicznych wymienili następujące problemy, wymagające rozwiązania przez różne systemy i instytucje wynikające z aktualnej organizacji istniejących w Polsce systemów orzekania:

- rozbieżność przepisów prawa oświatowego z przepisami o niepełnosprawności,
- częste nowelizacje prawa oświatowego,
- częste zmiany przepisów dotyczących orzeczeń,
- brak stosowania jednolitego nazewnictwa i kategorii niepełnosprawności w systemie oświaty i służby zdrowia.

W zakresie potrzeb spójności funkcjonowania systemów orzekania o niepełnosprawności oraz koordynacji działań lub możliwości ich zintegrowania większość dyrektorów poradni psychologiczno –pedagogicznych zauważa **potrzebę ugruntowania współpracy ze służbą zdrowia**, dookreślenia katalogu niepełnosprawności oraz ujednolicenia przepisów prawa dla zespołów orzekających działających w różnych instytucjach.

Standardy działania Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej
Po co standardy?

Uzasadnieniem dla tworzenia standardów pracy poradni psychologicznopedagogicznych są następujące kryteria - wewnętrzne (kryterium jednolitości usługi, kryterium etyczne, kryterium profesjonalne) oraz zewnętrzne (kryterium jednorodności usługi i kryterium prawne).

1. różnorodność specjalistów, którzy muszą znaleźć wspólny język gwarantujący wysoką jakość usługi – **kryterium jednolitości usługi**,
2. odbiorcy usług oczekujący jednorodnej i dobrej jakościowo usługi – **kryterium jednorodności,**
3. dążenia do rozwoju i wysokiego poziomu świadczonych usług wynikającego z wymagań etycznych – **kryterium etyczne**,
4. dążenie zaoferowania usługi ściśle odpowiadającej potrzebom osób wspieranych – **kryterium profesjonalne,**
5. Wymagania nadzoru psychologiczno-pedagogicznego – **kryterium prawne**.

Jaka jest zatem kreowana wizja poradni psychologiczno-pedagogicznych?

1. Poradnia w sposób naturalny koordynuje proces wspierania dziecka skupiając wysiłki na **poprawie** jego **funkcjonowania** w środowisku domowym i szkolnym.
2. Ocena dziecka, które doświadcza problemów rozwojowych czy edukacyjnych prowadzona jest równocześnie z trzech perspektyw - specjalisty pracującego w poradni, nauczyciela lub specjalisty szkolnego i rodzica. Akcent położony jest na **wspólne wnioski**, z redukowaniem pisemnych zaleceń do pracy do niezbędnego minimum.
3. Praktyczna realizacja zaleceń i wskazówek do pracy w klasie, sformułowanych wspólnie z nauczycielem i rodzicem, **podlega monitorowaniu** przez pracownika poradni, który towarzyszy szkole w procesie wsparcia.
4. Uniwersalny język **diagnozy funkcjonalnej** opartej o Międzynarodową Klasyfikację Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF) daje podstawę do **efektywnej współpracy** z placówkami i instytucjami oraz sprzyja ocenie efektów podjętych działań

Rozważana jest propozycja aby każda poradnia psychologiczno - pedagogiczna wydawała każdy rodzaj orzeczenia. (duże wyzwanie kadrowe).

Z ankiety przeprowadzonej przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w maju 2016 roku wynika, że:

- **46%** ankietowanych poradni nie zatrudnia pedagoga z kwalifikacjami do pracy z dziećmi i młodzieżą z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera.
- **52%** nie posiada specjalisty z zakresu pedagogiki resocjalizacyjnej,
- **48%** nie może przyjąć oraz diagnozować dzieci i młodzieży z dysfunkcjami wzroku, gdyż nie zatrudniają tyflopedagoga (w tym osoby posługującej się systemem Braille'a).
- **43%** poradni nie zatrudnia surdopedagoga (w tym osoby, która posługuje się językiem migowym lub alternatywnymi metodami komunikacji).

Najkorzystniej wygląda sytuacja, jeśli chodzi o zatrudnienie oligofrenopedagogów – tylko w jednej na pięć poradni (20%) brakuje specjalisty z tego zakresu.

Dane za rok szkolny 2015/ 2016 **Orzeczenie wydane z uwagi na:**	Dzieci w wieku przedszkolnym	Młodzież nie ucząca się i nie pracująca	Uczniowie gimnazjów	Uczniowie S.P.	Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych	**SUMA**	**%**
niedostosowanych społecznie			12	7	9	**28**	**2,24**
niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	36		47	49	31	**163**	**13,02**
niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym	36		32	40	19	**127**	**10,14**
niesłyszących i słabosłyszących	12		15	18	9	**54**	**4,31**
niewidomych i słabowidzących	14		17	17	11	**59**	**4,71**
o braku potrzeby indywidualnego nauczania			9	12	3	**24**	**1,92**
o braku potrzeby indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego	3					**3**	**0,24**
o braku potrzeby kształcenia specjalnego	7		9	11	4	**31**	**2,48**
o braku potrzeby zajęć rewalidacyjno-wychowawczych				1	1	**2**	**0,16**
o potrzebie indywidualnego nauczania			49	49	46	**144**	**11,50**
o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego	35					**35**	**2,80**
o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	21		14	34	16	**85**	**6,79**
odmowne			5	4	3	**12**	**0,96**
uchylające	6		8	10	5	**29**	**2,32**
w wyniku odwołania do kuratora oświaty			1	1		**2**	**0,16**
z autyzmen w tym z zespołem Aspergera	27		24	26	11	**88**	**7,03**
z niepełnosprawnościami sprzężonymi	38		30	39	21	**128**	**10,22**
z niepełnosprawnością ruchową w tym z afazją	38		25	42	19	**124**	**9,90**
zagrożonych niedostosowaniem społecznym		1	48	40	25	**114**	**9,11**
Suma końcowa	**273**	**1**	**345**	**400**	**233**	**1252**	

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ